

Kehittämistyön artikkeli
Opinto-ohjaajakoulutus 2010–2011
Annukka Nuolimäki

Moniammatillista ja monihallinnollista yhteistyötä työmarkkinoille kuntoutuvien poluilla

Työmarkkinoille kuntoutuvien asiakkaiden poluilla palvelujen oikea-aikaisuus sekä palvelujen ymmärtäminen prosessinomaisesti toisiinsa liittyväksi kokonaisuudeksi on edellytys sille, että poluista saadaan vaikuttavampia. Oikea-aikaisuus ja perättäisyys puolestaan edellyttävät verkoston ohjausjärjestelmältä moniammatillista ja monihallinnollista yhteistyötä.

Välityömarkkina-asiakkaille suunnattujen palvelujen osumatarkkuutta on arvosteltu. Esimerkiksi Suunto-projektin raportissa todetaan Suikkasen ja Ollikaisen tutkimuksiin viitaten, että palvelujen osuvuus on ollut asiakkaiden työkyntöisyyteen nähden sattumanvaraista ja toimenpidekeskeistä. Asiakkaat ovat pyörineet palveluista toiseen ja lisäksi palveluissa on ollut katkoksia ja odotusvaiheita. Lopulta avoimille työmarkkinoille siirtymisen vaiheessa ketju on katkennut ja asiakas on pudonnut odottamaan uutta pitkäaikaistyöttömyyden alkua. Lapissa Suunto-projekti onkin välityömarkkinoiden kehittämistä koordinoivana hankkeena kehittänyt segmentoinnin asiakasohjauksen tueksi. Segmentoinnin avulla voidaan ymmärtää paremmin asiakkaiden tarpeita, lisätä palveluiden osumatarkkuutta ja saavuttaa homegeenisemmät prosessit. (Välityömarkkina-asiakkaiden segmentointi asiakasohjauksen tueksi 2009.)

Segmentoinnilla tarkoitetaan ryhmää asiakkaita, joilla on samanlaiset tarpeet ja halut. Työmarkkinoille kuntoutuvat on työhallinnon henkilöasiakkuuksissa ns. kolmas segmentti, jonka arvioidaan tarvitsevan enemmän henkilökohtaisia ohjaus- ja tukipalveluja kuin suoraan työllistyvien tai osaamisen kehittämisen kautta työllistyvien segmenttien asiakkaat. Tästä kolmannelle segmentille käytetään myös nimitystä työmarkkinavalmiuksiaan parantavat. Työmarkkinoille kuntoutuvien työttömyys on usein rakenteellista ja työllistyminen on huomattavasti keskimääräistä hitaampaa. Useimmat työmarkkinoille kuntoutuvat ovat asiakkaina työvoiman palvelukeskuksessa eli TYP:ssä. TYP:t osaltaan myös koordinoivat välityömarkkinoita, niitä työttömyyden ja avointen työmarkkinoiden välissä olevia tuettuja palveluita ja työtilaisuuksia, joiden avulla työllistyminen avoimille työmarkkinoille mahdollistuu.

Tässä artikkelissa avataan työmarkkinoille kuntoutuvien polkuja näkökulmana kouluttamismuutoksen opinto- ja tutkintopolut. Lapin ammattiopiston tuotantoaloilla työmarkkinoille kuntoutuvien opinto- ja tutkintopolkuja on kehitetty ns. ainokaisen polkuna, yksittäisinä koulutuspaikkoina, joita Suunto-projekti on hankkinut kapasiteettiperusteisesti. Kapasiteet-

tiin sisältyy lähes kaikki koulutusalat ja tutkinnot, joita ammattiopisto tarjoaa näyttötutkinto-perusteisena.

Hakeutuminen koulutukseen moniammatillisessa ja monihallinnollisessa verkostossa

Työmarkkinoille kuntoutuvien asiakasryhmässä kynnys opintoihin on yleensä korkea. Esimerkiksi Suunnon kartoittamissa palkkatukijaksolle osallistuneiden asiakkaiden jatkosuunnitelmissa tavoitteena oli työllistyminen, vaikka palvelutarpeena oli ammatillinen koulutus. Asiakkailla ei ollut motivaatiota lähteä koulutukseen ja usein asiakkailla oli myös erilaisia oppimisen haasteita, jotka vaikeuttivat koulutukseen osallistumista. (Raportti ammattitaito- ja soveltuvuuskartoituksista 2010.) Oppilaitoksen näkökulmasta kyse on asiakkaan valmiudesta. Lerkkanen (2002) määrittelee valmiuden asiakkaan kyvyksi koulutus- ja uravalintaan siten, että hän huomioi valintaansa liittyvän olosuhteiden ja elämäntilanteen kokonaisuuden. Työmarkkinoille kuntoutuvien asiakassegamentissä valmius kouluttautumiseen varmistetaan vaiheistuksen avulla.

Kouluttautumisvaiheessa asiakkaan tavoitteena on motivaatio- ja pätevyyskynnyksen ylittäminen. Usein kouluttautumisvaihetta on edeltänyt arviointi- ja suunnitteluvaihe sekä kuntoutusvaihe. Edellisessä arvioidaan palvelutarve ja panostetaan sitoutumiseen. Jälkimmäisessä täsmennetään asiakkaan työ- ja toimintakykyä sekä varmistetaan, että asiakkaan koulutus- ja työllistymisvalmiudet ovat kunnossa. Ennen koulutukseen hakeutumista asiakkaan on osoitettava, että hän kykenee olemaan toiminnassa viitenä päivänä viikossa kuusi tuntia päivässä. Koulutusvaiheen alussa työhallinto myös varmistaa ammatillisen suuntautumisen. Näissä kouluttautumisvaihetta edeltävissä vaiheissa asiakkaan ohjauspalvelujen tuottamiseen osallistuvat työhallinnon virkailijat kuten työvoiman palvelukeskusten työvoimaohjaajat. Kuntoutusvaiheen palveluissa ohjaus voi laajentua myös sosiaali- ja terveystieteiden tuottajien piiriin. Kuntouttavassa työtoiminnassa työpajojen ohjaajat ovat tukena käytännön taitojen harjoittelussa, työpaikkojen työntekijät taas ohjaavat työharjoittelussa tai työelämävalmennuksessa. Usein asiakkaan rinnalla kulkee myös työhallinnon hankkima yksilö- tai koulutusvalmentaja.

Oppilaitoksen prosessi käynnistyy, kun kouluttautumissuunnitelman valmistuttua työvoimaneuvoja, -ohjaaja tai asiakkaan yksilövalmentaja ottaa yhteyttä oppilaitokseen. Tuotantoaloilla ainokaisen polkua koordinoiva aikuiskoulutuksen koordinaattori toimii yhteyshenkilönä ja käynnistää hakeutumisvaiheen ohjausprosessin. Asiakas ohjataan kaksivaiheiseen tulohaastatteluun. Ensimmäisessä vaiheessa ammatillinen opettaja selvittää henkilökohdastaistamääräyksen mukaisesti asiakkaan ammatillisen lähtötason ja tutkinnon soveltuvuuden. Ammattiopiston oman välityömarkkinahankkeen Väylän opinto-ohjaaja tai erityisopettaja kartoittaa opiskeluvaihtoehdot ja oppimisen haasteet sekä osaltaan vielä arvioi tutkinnon soveltuvuutta. Väylän asiantuntijoiden haastattelu järjestetään mikäli valmentaja tai

TYP:n virkailija arvioi asiakkaalla olevan ns. erityisen tuen tarvetta kielellisistä, matemaattisista, tarkkaavaisuudesta, mielen tai elämänhallinnan yms. haasteista johtuen. Jos asiakkaalla on tukena valmentaja, hän myös osallistuu tulohaastatteluihin sen eri vaiheissa. Hakeutumisvaiheessa arvioidaan myös soveltuva opiskelumuoto, mihin vaikuttaa asiakkaan tilanne, oppimistyyli sekä oppilaitoksen mahdollisuudet ko. yksilöllisen polun toteuttamiseen.

Näiden haastattelujen jälkeen ammatillinen opettaja yhdessä koordinaattorin kanssa laatii asiakkaalle yhteen tutkinnon osaan valmistavaan koulutukseen toteuttamissuunnitelman, jonka perusteella TYP:ssä tehdään koulutusesitys rahoituksesta päättävälle Suunto-projektille. Kouluttautumisvaiheen edellytykset ja asiakkaan valmiudet arvioidaan siten verkoston kolmen toimijan, so. TE-toimiston tai TYP:n, koulutuksen järjestäjän ja rahoituksesta päättävän Suunto-projektin - yhteistyönä.

Asiakkaan ja tulevan opiskelijan kannalta on tärkeää, että perättäisistä palveluista muodostuu kokonaisuus ja palvelut järjestyvät oikea-aikaisesti. Oikea-aikaisuus ei tarkoita sitä, että asiakas pääsee välittömästi, jopa seuraavalla viikolla, uuteen palveluun. Tässä yhteydessä oikea-aikaisuus ymmärretään niin, että asiakas pääsee ilman suurempia katkoksia hänelle suunniteltuun palveluun. Odotusvaihe ei saisi venyä useisiin viikkoihin. Asiakkaan motivaatio ja halu lähteä koulutukseen hiipuu, jos odotusaika kasvaa tai aloitusajankohta jää epäselväksi.

Lukuvuoden 2010–2011 aikana Lapin ammattipiston tuotantoaloilla opiskeli yhteensä 15 opiskelijaa Suunto-projektin rahoittamalla yksittäisellä koulutuspaikalla. Yhden lukuvuoden perusteella ohjaus verkoston aiemmissa vaiheissa on yleensä ollut osuvaa ja oppilaitokseen ohjatut asiakkaat ovat siirtyneet kouluttautumisvaiheeseen. 15 asiakkaan ryhmässä vain kahdessa tapauksessa opinto- ja tutkintopolku ei käynnistynyt. Toisessa tapauksessa jo haastatteluvaiheen perusteella suositeltiin koulutuskokeilua tutkinnon osan suorittamisen sijaan. Toisen asiakkaan kohdalla taas kävi ilmi, ettei hän kyennyt opiskelemaan kuutta tuntia päivässä eikä varsinkaan aloittamaan koulupäivää kello 8, joten koulutus keskeytyi ensimmäisten päivien jälkeen.

Joustavat ja yksilölliset polut – haasteita koulutuksen toteuttamisen muodoille ja rakenteille

Lukuvuonna 2010–2011 yhteensä 13 opiskelijaa aloitti Suunto-projektin rahoittaman joustavan ja yksilöllisen opinto- ja tutkintopolkunsu. Opiskelijat jakautuivat eri tutkintoihin seuraavasti: talotekniikan perustutkinto/kiinteistönhoitaja 1, kiinteistöpalvelujen perustutkinto/kiinteistönhoitaja 3, rakennusalan perustutkinto/talonrakentaja 3, logistiikan perustutkinto/autonkuljettaja 2, varastoalan ammattitutkinto 2, kone- ja metallialan perustutkinto/koneistaja 1 sekä luonto- ja ympäristöalan perustutkinto/ympäristönhoitaja 1.

Opinto- ja tutkintopolut räätälöitiin yksilöllisesti ja joustavasti opiskelijan, tutkinnon osan ja oppimisympäristöjen vaatimukset ja mahdollisuudet yhteen sovittaen. Lukuvuoden aikana toteutettiin valmistavaa koulutusta yhteensä 22 tutkinnon osaan. Näistä kahdeksaan valmistava koulutus järjestettiin oppilaitoksessa lähiopetuksena integroiden polku yhden tai useamman koulutusryhmän opetukseen. Yhdeksään tutkinnon osaan räätälöitiin työvaltainen toteutus, jossa valmistava koulutus yhdistettiin työhallinnon toimenpiteisiin, palkkatuettuun työhön, työharjoitteluun tai työelämävalmennukseen ja kahdessa tapauksessa kuntouttavaan työtoimintaan. Kolmessa tutkinnon osassa valmistava koulutus sisälsi sekä lähiopetusta toisen ryhmän mukana että räätälöityä työssäoppimista työelämävalmennuksena/työharjoitteluna.

Lukuvuoden aikana 10 opiskelijaa suoritti yhden tai useampia tutkinnon osia. Yksi opiskelija ei ollut vielä edennyt tutkinnon suorittamisvaiheeseen ja kaksi opiskelijaa ei suorittanut tutkinnon osaa. Heistä toinen ei halunnut osallistua tutkintotilaisuuteen kun sai työpaikan ennen sitä. Toinen taas ei halunnut osallistua uuteen tutkintotilaisuuteen ensimmäisen suorituksen hylkäämisen jälkeen. Tulosta voi kuitenkin kokonaisuutena pitää hyvänä, vielä kun perustutkintojen osissa arvosanat olivat keskimäärin hyvä 2 -tasoa. Perustutkinnossahan arvosana tyydyttävä 1 usein kertoo sen, ettei suorittaja kykene itsenäiseen työskentelyyn vaan tarvitsee tehtävissään ohjausta.

Valmistavan koulutuksen ja tutkinnon suorittamisen vaiheessa ohjausvastuu on pääasiassa oppilaitoksessa ja työpaikalla. Ammatillinen opettaja ohjaa kontaktiopetuksen lisäksi työssäoppimisessa ja tutkinnon suorittamisessa. Ammatillinen opettaja myös perehdyttää työpaikan ohjaajat tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin sekä tutkintotilaisuuden suunnitteluun. Työvaltaisessa toteutustavassa työpaikan ohjaaja puolestaan vastaa työtehtävien ohjaamisesta. Opintojen ohjausta antaa tarvittaessa myös koordinaattori ja opinto-ohjaajat. Myös opiskelijan avuksi hankittu yksilövalmentaja voi tarvittaessa tukea polulla etenemistä. Lukuvuonna 2010–2011 heidän roolinsa jäi käytännössä yhtä tapausta lukuun ottamatta taustalle. Neljässä tapauksessa myös erityisopettaja on antanut ohjausta. Yhden opiskelijan kohdalla erityisohjaus on painottunut psykososiaaliseen ohjaukseen, kolmessa tapauksessa oppimisen ohjaamiseen. Näissä jälkimmäisissä tilanteissa erityisopettaja on konsultoinut HOJKS:n laatimisessa ja toteuttamisessa. Osana HOJKS:n toteuttamista erityisopettaja on konsultoinut sekä ammatillista opettajaa että työpaikkaa niistä opetusjärjestelyistä, joista opiskelija hyötyy. Vain yksi opiskelija kieltäytyi hänelle tarjotuista erityisohjauksen palveluista.

Lerkkasen (2011) mielestä se, etteivät kaikki opiskelijat myönnä ohjauksen tarvettaan, voi johtua monesta tekijästä. Kyse voi olla siitä, ettei opiskelija tunnista ohjauksen tarpeitaan, ei koe ohjauksen palvelumuotoja sellaisiksi että haluaa käyttää niitä tai haluaa korostaa itsenäisyyttään ja omaa selviytymistään. Ohjauspalvelujen käyttöön voi liittyä pelko ongelmaiseksi leimaantumisesta.

Opinto- ja tutkintopolun etenemisessä ohjausvastuu on selkeästi oppilaitoksessa mutta koko monihallinnollinen verkosto on solmukohtineen edelleen aktiivinen. Työhallinnon ja Suunnon kanssa keskustellaan aina, kun suunnitelmaan tulee muutoksia tai opiskelijan polku ei etene tavoitteen suuntaisesti. Tutkinnon osaan valmistavan koulutuksen puolivälissä tai joka tapauksessa hyvissä ajoin ennen koulutuksen päättymistä työhallinnon virkailija organisoii ns. yhteistyöpalaverin. Palaverissa arvioidaan koulutuksen ja tutkinnon suorittamisen toteutumista sekä mietitään yhdessä jatkosuunnitelmia, mm. seuraavan tutkinnon osan tarkoituksenmukaisuutta. Suunto-projektin rahoittamassa koulutuksessahan tavoitteena ei ole koko tutkinnon suorittaminen, vaan opiskelijan ammatillisen osaamisen kehittyminen sellaiselle tasolle, että hänen on mahdollista työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Moniasiantuntijuuteen rakentuvassa verkostossa tarvitaan asiantuntijoiden välistä dialogia – koordinaatiota, kommunikaatiota ja kooperaatiota (ks. Nykänen 2010). Tuotantoaloilla aikuiskoulutuksen koordinaattori alkoi sisäisesti johtaa ainokaisten polkujen rakentamista, jolloin opettajat hahmottivat nopeammin millaisesta kokonaisuudesta on kysymys ja saattoivat keskittyä omaan tehtäväänsä. Koordinaation avulla voitiin yhdistää resursseja ja hyödyntää asiantuntijuutta, esimerkiksi Väylä-projektin palvelut saatiin prosessin tueksi. Koordinaatio toi myös systemaattisuutta, päästiin levittämään hyviä käytäntöjä oppilaitoksen sisällä ja yhtenäistämään opinto- ja tutkintopolkuja eikä joka alalla ja koulutuksessa kehitetty omaa variaatiota ainokaisen polusta. Koordinaatio selkeytti myös muiden hallinnon alojen toimijoille aikuiskoulutuksen prosesseja ja niiden taustalla olevia määräyksiä.

Moniammatillisessa ja -hallinnollisessa verkostossa on alueita, joita Nykänen (2010) kuvaa näkymättömiksi. Ne ovat näkymättömiä asiakkaalle mutta myös verkoston muille asiantuntijoille. Esimerkiksi aikuiskoulutusta määrittelevät lait ja asetukset, tutkinnon perusteet normimääräyksenä, tutkintotoimikuntien ohjeet sekä hankintasopimuksien sisältö voivat olla näkymättömiä tekijöitä, joita dialogissa on tarpeen avata. Vastaavasti työhallinnon määräykset voivat yksityiskohtaisuudessaan aiheuttaa vääriä tulkintoja hallinnon tahtotilasta. Näkymättömän näkyväksi tekeminen helpottaa kommunikaatiota. Monihallinnollisen ja -ammatillisen verkoston monitulkintaisuutta se ei täysin poista, joten toimijoilta edellytetään jatkuvaa monitulkintaisuuden sietoa. (monitulkintaisuuden siedosta, ks. Nykänen, Karjalainen, Vuorinen & Pöyliö 2007.)

Oppilaitoksen näkökulmasta ohjausverkoston haasteet eivät ole ammattitaidon hankkimisvaiheessa tai tutkinnon suorittamisvaiheessa enää niin suuria kuin hakeutumisvaiheessa. Haasteita ja monitulkintaisuutta voi ilmetä oppilaitoksen sisäisessä moniammatillisessa yhteistyössä, kun ammatillinen opettaja, koordinaattori sekä erityisohjauksesta vastaavat erityisopettaja ja opinto-ohjaaja hakevat yhteistä näkemystä opinto- ja tutkintopolun tavoitteista ja keinoista niiden saavuttamiseksi. Yleensä kuitenkin tässä vaiheessa opiskelijan polun suunta on hahmottunut ja usein myös opiskelijan oma osallisuus kasvanut jo niin, että yhteisymmärryksen saavuttaminen tapahtuu luontevasti.

Ohjaus opinto- ja tutkintopolulla on toistaiseksi painottunut henkilökohtaiseen ohjaukseen, mutta polulle kehitetään myös omaehtoisia ja kevyesti tuettuja palveluja. Työmarkkinoille kuntoutuvat toki tarvitsevat enemmän henkilökohtaista ohjausta ja tukea, mutta myös heidän ohjaustarpeensa ovat moninaiset ja tarpeet vaihtelevat opintopolun eri vaiheissa. Myös opiskelijan valmius, kyvykkyys urasuunnitteluun sekä elämän tilanne ja olosuhteet muuttuvat. Lerkkasen (2002) mukaan asiakkaalle voidaan suositella kevyesti tuettuja palveluja silloin, kun hänellä on kohtuulliset valmiudet ohjauspalvelujen tuettuun käyttöön. Väylä-projektissa on kehitetty kevyesti tuettuina palveluina mm. Ainokaisen blogia, jossa yksittäisellä paikalla opiskelevilla on mahdollisuus kysymysten esittämiseen ja kokemusten vaihtoon, sekä vertaistutorin palveluja. Molemmilla palveluilla pyritään tuomaan yksittäisellä paikalla opiskelevalle opiskelukaverin tuki, jonka on todettu olevan tärkeimpiä aikuisopiskelijan ohjauksen muotoja (Numminen, Yrjölä, Lamminranta & Heikkinen 2004).

Lisääkö segmentointi ja monihallinnollinen ohjaus vaikuttavuutta kouluttautumisvaiheen jälkeen?

Jos vaikuttavuutta tarkastellaan työllistymisenä, mikä on sekä Suunnon kapasiteettihankinnan että segmentoinnin tavoitteena, niin yhden lukuvuoden perusteella on vielä liian aikaista tehdä johtopäätöksiä. Suunto-poluilla aloittaneista 13 opiskelijoista yksi on työllistynyt työpaikkaan, jossa valmistautui ensimmäiseen tutkinnon osaan työelämävalmennuksena. Työpaikka on aluksi määräaikainen. Viidellä opiskelijalla kouluttautumispolku jatkuu. Aloittaneista neljä on keskeyttänyt polkunsä ensimmäiseen tutkinnon osaan. Heistä kolmella elämäntilanne ja olosuhteet (elämänhallintaan liittyvät haasteet) eivät mahdollistaneet tavoitteellisiin opintoihin osallistumista. Yhdellä tutkintotaso osoittautui liian vaativaksi. Kahden opiskelijan jatkosta ei ole raportointivaiheessa tietoa.

Vaikka työllistymisen arviointi on vielä ennen aikaista, voi motivaation ja koulutushalukkuuden arvioida lisääntyneen. Viisi opiskelijaa on jatkanut tutkinnon osien suorittamista ja yksi siirtynyt suorittamaan koko tutkintoa omaehtoiseen koulutukseen. Yksittäisellä paikalla opiskelu tutkinnon osa kerrallaan on osoittautunut onnistuneeksi tavaksi kehittää osaamista työmarkkinoille kuntoutuvien ryhmässä. Opiskelija, jolta oli aiemmin jäänyt koko tutkinto kesken, kuvasi tutkinnon osan suorittamista sanomalla ”*no nyt tämä pysyy käsissä*”. Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta kehittäneen työryhmän (2009) esittämiin tavoitteisiin peilaten Suunto-projektin hankkimat yksittäiset paikat ovat laajentaneet työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja sen vaikuttavuutta. Lisäksi polku, jossa tutkintoa suoritetaan osa kerrallaan, on madaltanut ko. asiakasryhmän osallistumiskynnystä ja parantanut ns. aliedustettujen ryhmien osallistumista.

Suunto-polulla tavoitteena on työllistyä avoimille työmarkkinoille. Palvelut, sosiaalisen tuen muodot sekä asiakassegmenteiltä vaadittavien kynnysten ylittäminen muodostavat Suikkasen mukaan eräänlaisen työllistettävyyden askeltavan mallin, joka voi kestää 3–5 vuotta

(Välityömarkkina-asiakkaiden segmentointi...2009). Opinto- ja tutkintopoluillakin työllistyminen täytyy nähdä pitemmän tai lyhyemmän aikavälin tavoitteeksi opiskelijan tilanteesta riippuen. Opintojen ja tutkinnon suorittaminen tulee ymmärtää työllistymistä edistäväksi vaiheeksi asiakkaan prosessissa. Työllistymistavoite on esillä jo hakeutumisvaiheessa kun arvioidaan tutkinnon soveltuvuutta. Keskustelua käydään mm. siitä, voiko tutkinto olla soveltuva, jos opiskelijan arvioidaan suoriutuvan tutkintotilaisuuksista mutta hänellä ei ole realistisia mahdollisuuksia työllistyä alan työtehtäviin.

Myös työllistymisvaiheeseen tarvitaan erilaisia ohjaus- ja tukipalveluja niin oppilaitoksessa kuin laajemmin verkostossa. Polkuja voidaan rakentaa niin, että opiskelija pääsee esim. palkkatuella näyttämään osaamistaan yksityisissä yrityksissä, jolloin työllistymiskynnys madaltuu. Alan sesonkeihin painottuva työvoiman kysyntä voi mahdollistaa määräaikaisten työllistymisen kesken opintopolun. Siirtymä työhön näyttää kuitenkin olevan vaihe, jossa useimmat tarvitsevat vielä työmarkkinoihin ja työnhakuun liittyvää henkilökohtaista ohjausta. Tähän Väylä-hanke vastaa kehittämällä työräätäli-palvelua, jossa nimensä mukaisesti räätälöidään yksilöllisiä ja joustavia polkuja työelämää työpaikan tehtävät ja asiakkaan osaaminen sovittaen. Siirtymä työllistymiseen on vaihe, jossa moniammatillisen ja -hallinnollisen verkoston rooli taas korostuu.

Moniammatilliseen ja -hallinnolliseen verkostoon sisältyy monia mahdollisuuksia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen osuvuuden edelleen kehittämiseksi. Ainokaisen poluilla kouluttautumisvaiheen vaikuttavuus on parantunut, kun verkoston palveluista ja asiakasohjauksesta on muodostunut asiakkaan polkua tukeva kokonaisuus. Verkoston yhteistoimintaa puolestaan ovat edistäneet tekijät, joita Nykänen (2010) nimittää läheisyysnäkökulmiksi. Toimijat ovat alueellisesti lähellä ja erityisesti työhallinnon ja aikuiskoulutuksen välillä on perinteisen työvoimakoulutuksen pitkän yhteistyön pohjalle rakentuva kulttuurinen ja institutionaalinen läheisyys. Jatkuva tiedon vaihto ja tiedon jakaminen lisäävät kognitiivista läheisyyttä tulevaisuudessa. Moniammatillisen ja -hallinnollisen verkoston kehittymisen voi-kin tiivistää Nonakan ja Konnon (Nykänen 2010) tavoin rajanpintaan, joka on uuden tiedon luomisen keskeinen edellytys. Rajapinnalla kohdataan oppimisen tilassa, jossa voidaan dialogissa luoda yhteinen, jaettu ymmärrys yhteistyön pohjaksi.

Lähteitä

Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus. 2009. AKKU-johtoryhmän toimenpide-ehdotukset (toinen väliraportti). Opetusministeriön työryhmämuis-
tioita ja selvityksiä 2009:11. Viitattu 14.2.2012.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr11.pdf?lang=fi>

Lerkkanen, Jukka. 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 14. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Lerkkanen, Jukka.2011. Aikuisten ohjaustarpeiden arviointi ja ohjauksen palvelumuodot. Viitattu 14.2.2012. <http://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2011/05/25/aikuisten-ohjaustarpeiden-arviointi-ja-ohjauksen-palvelumuodot/>

Numminen, Ulla, Yrjölä, Pentti, Lamminranta, Tim & Heikkinen, Esa. 2004. Opinto-ohjauksen tila aikuisoppilaitoksissa. Arviointi 4/2004. Opetushallitus. Viitattu 14.2.2012. http://www.oph.fi/download/115530_opinto_ohjauksen_tila_aikuisoppilaitoksissa.pdf

Nuolimäki, Annukka, Häkkilä, Maiju; Ristimella, Sari & Koskinen, Taina. 2010. Ainokaisena alkuun. Kehittämistyö Aikuisten ohjaus- ja neuvontatyön koulutuksessa.

Nykänen, Seija, Karjalainen, Merja, Vuorinen, Raimo & Pöyliö, Lea.2007. Ohjauksen alueellisen verkoston kehittäminen – poikkihallinnollinen ja moniammatillinen yhteistyö voimavarana. Chances. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimusselosteita 34. Viitattu 14.2.2012. http://www.oph.fi/download/48979_ohjauksen_alueellisen_verkoston_kehittaminen.pdf

Nykänen, Seija. 2010. Minä ja verkostot: moniammatillisen ja monihallinnollisen yhteistyön mahdollisuudet, voima ja haasteet. Luento aikuisten ohjaus- ja neuvontatyön koulutuksessa 20.5.2010 Rovaniemellä.

Raportti ammattitaito- ja soveltuvuuskartoituksista ja ammattitaito- ja osaamiskartoituksista. 2010. Suunto-projekti. Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus. Viitattu 14.2.2012. <http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=17509&area=7543&lang=1>

Välityömarkkina-asiakkaiden segmentointi Rovaniemen työvoiman palvelukeskuksen asiakasohjauksen tueksi. 2009. Suunto-projekti. Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus. Viitattu 14.2.2012. <http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=17509&area=7543&lang=1>